TILASTORAPORTTI 39 | 2018

16.11.2018

Lastensuojelun käsittelyajat 1.4.–30.9.2018

Päälöydökset

- Lastensuojelun käsittelyaikojen seurannassa olevat tapausmäärät vähenivät ja lakisääteisen määräajan noudattaminmisessa onnistuttiin edellistä jaksoa paremmin.
- Lastensuojeluasiana vireillä olleiden asioiden palvelutarpeen arviointien käsittely alkoi 98 prosenttisesti lakisääteisen seitsemän arkipäivän kuluessa.
- Palvelutarpeen arvioinnit valmistuivat 96 prosenttisesti lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa.
- Määräajassa valmistuneiden palvelutarpeen arviointien osalta tulos parani 2,6 prosenttiyksikköä edelliseen seurantjaksoon verrattaessa.

Lastensuojelun käsittelyaikojen seurannassa palvelutarpeen arvioinnit valmistuivat 96 prosenttisesti määräajassa

Tarkasteluajankohtana 1.4.–30.9.2018 Manner-Suomen kunnissa lastensuojeluasiana vireillä olleiden palvelutarpeen arviointien käsittely alkoi yli 98 prosenttisesti (50 518 kpl) lakisääteisen seitsemän arkipäivän kuluessa. Lakisääteinen seitsemän arkipäivän määräaika ylittyi vajaassa kahdessa prosentissa (893 kpl) tapauksista.

Lastensuojelussa palvelutarpeen arvioinnit valmistuivat lähes 96 prosenttisesti (19 599 kpl) lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa. Määräaika ylittyi runsaassa neljässä prosentissa (882 kpl) valmistuneista arvioinneista.

Päijät-Hämeessä ja Kainuussa kaikki palvelutarpeen arvioinnit aloitettiin 100 prosenttisesti lakisääteisessä määräajassa. Etelä-Karjalassa palvelutarpeen arvioinnit aloitettiin ja ne myös valmistuivat 100 prosenttisesti lakisääteisissä määräajoissa.

Tarkastelujakson lopussa 30.9.2018 palvelutarpeen arvioinnin käsittelyn mahdollista alkamista odotti 502 lastensuojeluasiana vireille tullutta asiaa. Samaan aikaan 6 915 lastensuojeluun liittyvän palvelutarpeen arvioinnin käsittely oli kesken ja näistä 522 tapauksen kohdalla oli lakisääteinen kolmen kuukauden määräaika jo ylitetty.

Lastensuojelun käsittelyaikoja koskeva tilasto sisältää tiedot lastensuojelun lakisääteisten määräaikojen toteutumisesta aluehallintovirastoittain, maakunnittain ja kunnittain. Seurantajaksojen tietoja voi tarkastella THL:n verkkosivulla julkaistuista kuutiosta ja tiivisteistä.

Kuvio 1. Lastensuojeluasiana vireille tulleiden palvelutarpeen arviointien käsittelyaikojen toteutuminen 1.4.–30.9.2018, %

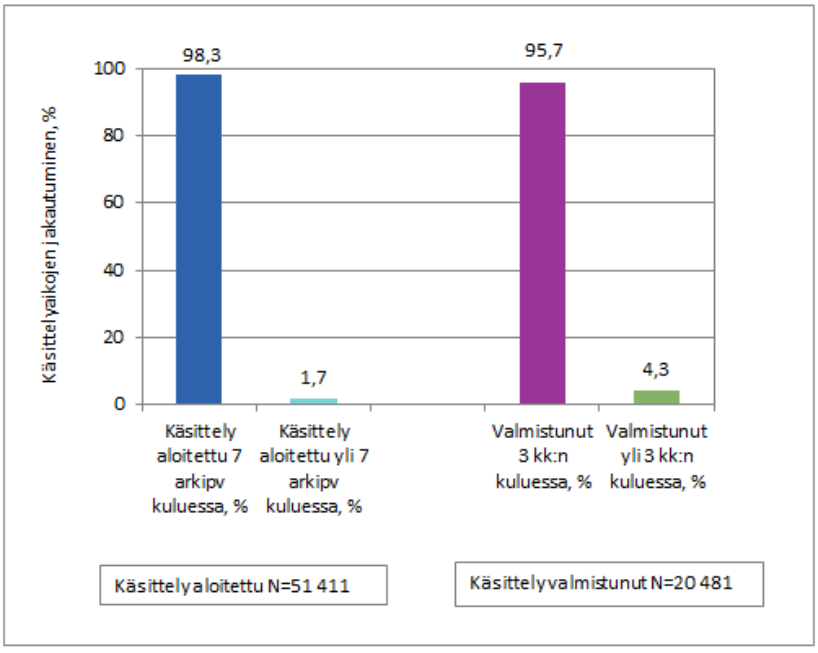

Tuula Kuoppala
tuula.kuoppala@thl.fi

Salla Säkkinen
salla.sakkinen@thl.fi

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

ISSN 1798-0887

Maakuntien välillä oli eroja. Kainuussa, Etelä-Karjalassa jaPäijät-Hämeessä palvelutarpeen arvioinnin käsittelyt alkoivat 100 prosenttisesti lakisääteisessä 7 arkipäivän määräajassa kun taas Pohjanmaalla käsittelyt alkoivat 92,9 prosenttisesti lakisääteisessä määräajassa.

Kuvio 2. Lastensuojeluasiana vireille tulleen palvelutarpeen arvioinnin käsittelyn aloittamisen toteutuminen maakunnittain 1.4.–30.9.2018, % (N= 51 411)

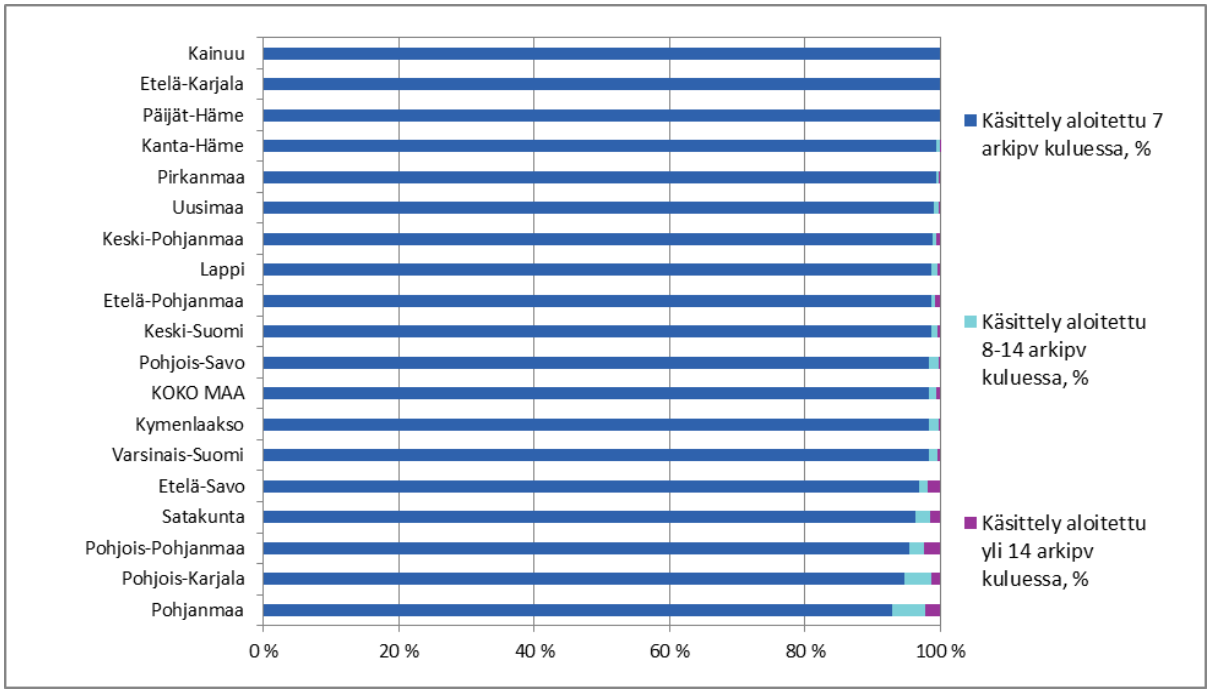

Etelä-Karjalassa palvelutarpeen arvioinnit valmistuivat 100 prosenttisesti lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa kun taas Etelä-Pohjanmaalla palvelutarpeen arvioinnit valmistuivat 72,7 prosenttisesti annetussa määräajassa.

Kuvio 3. Lastensuojeluasiana vireille tulleen palvelutarpeen arvioinnin valmistuminen maakunnittain 1.4.–30.9.2018, % (N= 20 481)

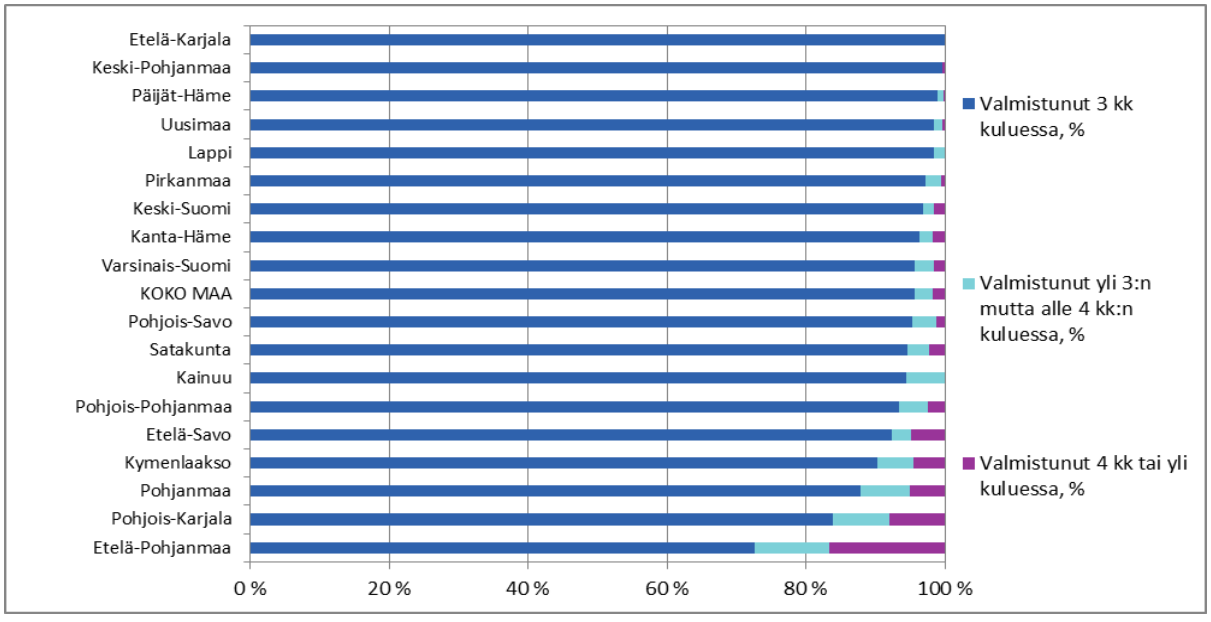

Lastensuojelussa palvelutarpeen arvioinnit käsiteltiin edelleen pääsääntöisesti määräajassa vaikkakin alueellisia erojakin löytyy. Alueelliset seurantatiedot on poimittavissa THL:n julkaisemasta tietokantaraporteista [www.thl.fi/tietokantaraportit].

Taulukko 1. Lastensuojeluasiana vireille tulleiden palvelutarpeen arviointien käsittelyaikojen toteutumisen seuranta Manner-Suomessa, %

Palvelutarpeen arviointi	1.10.2015- 31.3.2016	1.4.-30.9.2016	1.10.2016-31.3.2017	1.4.-30.9.2017	1.10.2017-31.3.2018	1.4.-30.9.2018
Käsittely aloitettu 7 arkipv kuluessa, %	97,9	98,2	98,0	97,7	97,7	98,3
Käsittely aloitettu 8-14 arkipv kuluessa, %	1,4	1,1	1,4	1,5	1,4	1,1
Käsittely aloitettu yli 14 arkipv kuluessa, %	0,8	0,6	0,6	0,9	0,8	0,6
Valmistunut 3 kk kuluessa, %	94,5	94,4	93,6	92,9	93,1	95,7
Valmistunut yli 3:n mutta alle 4 kk:n kuluessa, %	3,5	3,4	3,6	4,2	4,1	2,6
Valmistunut 4 kk tai yli kuluessa, %	2,0	2,1	2,7	2,9	2,7	1,7

Käsitteet ja määritelmät

Lastensuojelulaki 26 § (30.12.2014/1302)

Lastensuojeluasian vireille tulo ja lastensuojelun tarpeen selvittäminen

Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta.

Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve.

Lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Arvion lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijä arvioi lapsen kasvuolosuhteita sekä huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Arviointi tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tekemiseksi sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin sekä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin siten kuin sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Palvelutarpeen arvioinnin tekemisessä on noudatettava, mitä sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetään. Arvio on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. **Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.**

Lastensuojelulaki 27 a § (9.8.2013/598)

Määräaikojen noudattamisen seuranta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee pyytää kunnilta tai kuntayhtymiltä kaksi kertaa kalenterivuodessa tämän lain 26 §:n 5 momentissa ja sosiaalihuoltolain 36 §:n 3 momentissa säädettyjen määräaikojen toteutumisen ja valvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Tiedot eivät saa sisältää yksittäistä henkilöä koskevia tunnistetietoja. (22.4.2016/297)

Kuntien ja kuntayhtymien tulee luovuttaa maksutta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee luovuttaa 1 momentissa tarkoitetut tiedot edelleen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sen valtakunnallista ohjaus- ja valvontatehtävää varten.

Ahvenanmaan itsehallintolain perusteella Ahvenanmaa on jätetty tämän tilastoinnin ulkopuolelle.

Maakunnat: Tilastossa käytetään Tilastokeskuksen vuoden 2018 aluejakoa.

Aluehallintovirastot: Tilastoissa käytetään Tilastokeskuksen vuoden 2018 aluejakoa.

Aluehallintovirastot: Tilastoissa käytetään Tilastokeskuksen vuoden 2018 aluejakoa.

Tilastotaulukoissa/-kuutiossa huomioitavaa

Kunnittaiset lukumäärät 1-4 ovat salassapitosäännön alaisia.

www.thl.fi/tilastot/lastensuojelunkasittelyajat

Liitteet

Tiedonkeruulomake

Enkätformulär

Ohje 4/2018: Lasta koskevat asiat, asiakkuudet ja määräajat sosiaalihuollossa (pdf 508 kt)

Anvisning 4/2018: Ärenden som berör barn, klientrelationer och tidsfrister inom socialvården (pdf 587 kt)

Laatuseloste

Lastensuojelun käsittelyajat

Tilastotietojen relevanssi

Lastensuojelun käsittelyajat -tilasto sisältää tiedot lastensuojelun lakisääteisten käsittelyaikojen toteutumisesta aluehallintovirastoalueittain, maakunnittain ja kunnittain. Tiedot julkaistaan kuutiomuodossa, jossa kunnittaiset tapausmäärät 1–4 salataan tietosuojan vuoksi.

Tiedot lastensuojelun palveluntarpeen arvioinnin aloittamisesta ja valmistumisesta kerätään kaksi kertaa vuodessa aina puolen vuoden ajanjaksolta (1.4.–30.9. ja 1.10.–31.3.). Lastensuojelun käsittelyaikoja koskeva tiedonkeruu aloitettiin syksyllä 2014.

Kuntakohtaiset tiedot toimitetaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira) lastensuojelun lakisääteisten määräaikojen toteutumisen valvontaa varten. Tiedonkeruulomakkeella on kommenttikenttä, jolla kunnat voivat tarvittaessa lähettää Valviralle lisätietoja antamistaan tiedoista.

Lastensuojelun käsittelyajat -tilaston tiedot kerätään kuntakohtaisina summatietoina.

Käsittelyaikatilaston tarkoituksena on seurata lakisääteisten lastensuojelun määräaikojen toteutumista kunnissa. Lastensuojelun käsittelyaikatietojen tiedonkeruu perustuu lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008) ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (Stakes) tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001) sekä lastensuojelulakiin (417/2007).

Menetelmäkuvaus

Tilaston perusjoukko muodostuu Suomen kaikista kunnista Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) lähettää kaksi kertaa vuodessa kuntien kirjaamoiden sähköpostiosoitteisiin tilastoaineiston keruuohjeet koskien käsillä olevaa tiedonkeruujaksoa. Kunnat toimittavat vastauksensa kyselyyn sähköisen verkkopalvelun kautta. Vastaukset tulee palauttaa määräaikaan mennessä. Kunnille lähetetään muistutus noin viikkoa ennen tiedonkeruun päättymistä. Valviralle toimitettava aineisto sekä THL:n julkaisema tilasto sisältää kunnilta määräaikaan mennessä tulleet vastaukset.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot ovat oikeita, jos tiedonantajat ovat antaneet ne oikein.

Mikäli kunta lähettää lastensuojelun käsittelyaikoja koskevat seurantajakson tiedot pyydetyn määräajan jälkeen, niin ne päivittyvät tilastokuutioon sitä seuraavan seurantajakson julkaisun yhteydessä. Aiemmin julkaistut seurantajakson tiedot muuttuvat korjausten myötä.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lastensuojelun käsittelyajat -tilastoraportti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa noin 1–2 kuukauden kuluttua seurantajakson päätyttyä.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tieto lastensuojelun käsittelyajat -tilastoraportti toimitetaan sähköpostilla kaikkien Manner-Suomen kuntien virallisiin sähköpostiosoitteisiin. Tilastoraportti on saatavilla THL:n verkkosivulla osoitteessa:
www.thl.fi/tilastot/lastensuojelunkasittelyajat.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Lastensuojelun käsittelyajat -tilasto julkaistiin joulukuussa 2014 ensimmäisen kerran. Uusi sosiaalihuoltolaki (1.4.2015 alkaen) toi muutoksia lastensuojelun lakisääteisten määräaikojen seurantaan. Seurantajaksosta 1.4.–30.9.2015 alkaen lastensuojeluilmoitusten ja vastaavien yhteydenottojen käsittelyaikojen sijaan seurataan lastensuojelun palvelutarpeen aloittamista lakisääteisessä seitsemässä arkipäivässä.

Tämän lisäksi lastensuojelutarpeen selvityksen valmistumisen sijaan seurataan lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnin valmistumista lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa. Käytännössä kyse on samasta asiasta eli lastensuojelutarpeen selvityksen valmistumisesta, joten lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnin valmistumisen käsittelyaikojen seurannan aikasarjaa voidaan jatkaa.

Lastensuojelun palvelutarpeen aloittamista lakisääteisessä seitsemässä arkipäivässä seurantatietojen ajallinen vertailu on mahdollista 1.4.2015 alkaen.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokatsaus sisältää Manner-Suomen tiedot lastensuojelun käsittelyaikojen toteutumisesta kunnissa.

Lastensuojelun käsittelyajat 1.4.–30.9.2018 -tilastoraportin erityiskysymykset

Vireille tulleen lastensuojeluasian käsittelyn aloittamisen seurantatiedon kokoaminen on teknisesti vaikea toteuttaa. Ongelman ydin on tietojen kirjaamisessa silloin, kun lastensuojelun tarve ilmenee muulla tavoin kuin lastensuojeluilmoituksena tai pyyntönä lastensuojelutarpeen selvittämiseksi.

THL:n Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikkö on laatinut yhdessä Lapset, nuoret ja perheet -yksikön sekä Tilastot ja rekisterit -yksikön kanssa ohjeen ”Lasta koskevat asiat, asiakkuudet ja määräajat sosiaalihuollossa” selventämään asian vireilletuloon, asiakkuuden alkamiseen sekä määräaikojen seurantaan liittyviä toimintatapoja lasta koskevassa sosiaalihuollon asiassa. Ohje on päivätty 4.7.2018 ja se astui voimaan välittömästi (Liite 2).

Tapausmääriä tarkasteltaessa merkille pantavaa on, että valmistuneiden palvelutarpeen arviointien osuus (20 481 kpl) aloitetuista palvelutarpeen arvioinneista (51 411 kpl) oli 39,8 prosenttia. Edellisellä tiedonkeruujaksolla vastaava osuus oli 38,4 prosenttia. Lukumäärien ero, aloitettujen ja valmistuneiden palvelutarpeen arviointien välillä liittynee edellä mainittuun tietojen kirjaamisongelmaan ja siihen, ettei osaan aloitetuista arvioinneista liity lastensuojelun tarvetta.

Lastensuojelun käsittelyajat 1.4.–30.9.2018 kyselyyn vastasivat sovittuun määräaikaan mennessä kaikki Manner-Suomen 295 kuntaa.

Kysely ei kata Ahvenanmaan valtionviraston alaisia kuntia (16 kuntaa). Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteella Ahvenanmaa on jätetty tämän tilastoinnin ulkopuolelle.

1.10.2018

Lastensuojelulakiin perustuva, lastensuojelun määräaikoja koskeva kysely kuntiin

Määräaikojen noudattamisen seuranta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee pyytää kunnilta tai kuntayhtymiltä kaksi kertaa kalenterivuodessa lastensuojelulain 26 §:ssä sekä sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädettyjen määräaikojen toteutumisen seurannan ja valvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Tiedot eivät saa sisältää yksittäistä henkilöä koskevia tunnistetietoja.

Kuntien ja kuntayhtymien tulee luovuttaa tiedot maksutta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle.Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee luovuttaa tiedot edelleen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valviralle) sen valtakunnallista ohjaus- ja valvontatehtävää varten.

Tiedonkeruu huomioiden 1.4.2015 voimaan tullut sosiaalihuoltolaki.

Katso Ohje 4/2018: Lasta koskevat asiat, asiakkuudet ja määräajat sosiaalihuollossa (pdf 508 kt), joka löytyy nettisoitteessa:
https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/ohjeet-ja-soveltaminen/ohjeet

Kyselyyn koskeviin kysymyksiin vastaa suunnittelija Tuula Kuoppala, puhelin 029 524 7234, sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

1.
Kuinka monessa **vireille tulleessa lastensuojeluasiassa** (lastensuojeluilmoitus tai muutoin saatu tieto mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta) **tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalihuoltoasiassa** (sosiaalihuoltolain 36 §) **palvelutarpeen arvioinnin käsittely on aloitettu tai aloittamatta** ajalla 1.4.–30.9.2018.:

- käsittely on aloitettu **lakisääteisen** seitsemän arkipäivän kuluessa: __
- käsittely on aloitettu 8-14 arkipäivän kuluessa: __
- käsittely on aloitettu yli 14 arkipäivän kuluessa: __
- käsittelyä ei ole aloitettu __

1.4.–30.9.2018 aikana määrät kunnassa, **yhteensä** (summautuu tietoja syöttäessä)**:** __

2.
Kuinka moni vireillä olleista palvelutarpeen arvioinneista on valmistunut tai kuinka monen käsittely on kesken ajalla 1.4.–30.9.2018.:

Huom! Mukaan laskentaan otetaan myös ennen 1.4.2018 vireille tulleet arvioinnit joiden käsittely on kesken 1.4.2018.:

- on valmistunut **lakisääteisen** kolmen kuukauden kuluessa: __
- on valmistunut yli kolmen mutta alle neljän kuukauden kuluessa: __
- on valmistunut neljän tai yli neljän kuukauden kuluessa: __

- asian käsittely on **kesken 3 kuukauden määräajan puitteissa**: __

- asian käsittely on **kesken** ja 3 kuukaude**n määräaika on ylitetty**: __

1.4.–30.9.2018 aikana määrät kunnassa **yhteensä** (summautuu tietoja syötettäessä): __

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Kommunenkät om tidsfristerna inom barnskyddet utgående från barnskyddslagen

Uppföljning av att tidsfristerna iakttas

Institutet för hälsa och välfärd ska av kommunerna eller samkommunerna två gånger per kalenderår begära de uppgifter som är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av att de tidsfrister som föreskrivs i 26 § i barnskyddslagen och 36 § i socialvårdslagen iakttas. Uppgifterna får inte innehålla enskilda personers identifieringsuppgifter.

Kommunerna och samkommunerna ska överlämna uppgifterna avgiftsfritt till Institutet för hälsa och välfärd. THL ska överlämna uppgifterna vidare till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) för dess riksomfattande styrnings- och tillsynsuppgift.

Datainsamling med beaktande av socialvårdslagen som trädde i kraft den 1 april 2015.

”Anvisning 4/2018 Ärenden som berör barn, klientskap och tidsfrister inom socialvården” på svenska publiceras senare (så snart som möjligt) på webbadressen:
https://thl.fi/sv/web/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/forenhetligande-av-information-och-krav/foreskrifter-och-anvisningar

Anvisning 4/2018: Lasta koskevat asiat, asiakkuudet ja määräajat sosiaalihuollossa (pdf 508 kt) på finska finns på webbadressen:
https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/ohjeet-ja-soveltaminen/ohjeet

Frågor om enkäten besvaras av Tuula Kuoppala, planerare, telefon 029 524 7234, e-post fornamn.efternamn@thl.fi.

1.
I hur många fall av **alla anhängiga barnskyddsärenden** (barnskyddsanmälan, annan kännedom om att ett barn eventuellt behöver barnskydd) **eller i hur många fall där ett barn som behöver särskilt stöd i ett socialvårdsärende** (36 § i socialvårdslagen) **har bedömningen av servicebehovet påbörjats eller inte påbörjats** under perioden 1.4.–30.9.2018?

- bedömningen har påbörjats inom **den lagstadgade** tidsfristen på sju vardagar: __
- bedömningen har påbörjats inom 8–14 vardagar: __
- bedömningen har påbörjats senare än inom 14 vardagar: __
- bedömningen har inte påbörjats __

Det sammanlagda antalet i kommunen under perioden 1.4.–30.9.2018 (summan räknas ut allteftersom uppgifter matas in): __

2.
Hur många av alla de anhängiga bedömningarna av servicebehov har färdigställts och hur många pågår fortfarande under perioden 1.4.–30.9.2018?

Obs! Inklusive bedömningar som inletts före 1.4.2018 och som fortfarande pågår 1.4.2018:

- bedömningen har färdigställts inom **den lagstadgade** tidsfristen på tre månader: __
- bedömningen har tagit mer än tre månader men mindre än fyra: __
- bedömningen har tagit fyra månader eller längre: __

- bedömningen pågår **fortfarande inom tidsfristen på tre månader**: __

- bedömningen **pågår fortfarande och tidsfristen på tre månader har gått ut**: __

Det sammanlagda antalet i kommunen under perioden 1.4.–30.9.2018 (summan räknas ut allteftersom uppgifter matas in): __

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Tietopalvelut
Operatiivisen toiminnan ohjaus (OPER)

4.7.2018

LASTA KOSKEVAT ASIAT, ASIAKKUUDET JA MÄÄRÄAJAT SOSIAALIHUOLLOSSA

Kohderyhmät	Julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarjoajat Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarjoajat Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien valmistajat
Voimassaoloaika	Tämä ohje tulee voimaan välittömästi ja on voimassa toistaiseksi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Tietopalvelut
Operatiivisen toiminnan ohjaus (OPER)

4.7.2018

Tausta ja perusteet

Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaalihuollon asia tulee vireille hakemuksesta tai kun kunnan sosiaalihuollon työntekijä on muutoin tehtävissään saanut tietää mahdollisesti sosiaalipalvelujen tarpeessa olevasta henkilöstä. Sosiaalihuollon asiakkuus alkaa hakemuksesta tai kun muulla tavoin vireille tullutta asiaa ryhdytään käsittelemään tai henkilölle annetaan sosiaalipalveluja.[1] Lastensuojelu muodostaa poikkeuksen asiakkuuden alkamiseen, sillä lastensuojelulain mukaan lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella lastensuojelun tarpeen, tai kun lastensuojeluasian vireilletulon johdosta ryhdytään kiireellisiin toimiin lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi tai kun lapselle tai hänen perheelleen muutoin annetaan lastensuojelun palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.[2] Lapsesta tai hänen perheestään ei siis tule lastensuojelun asiakasta vielä sen perusteella, että lastensuojeluasia tulee vireille ja sitä ryhdytään käsittelemään. Sosiaalihuoltolain soveltamisoppaan mukaan perhe on kuitenkin sosiaalihuollon asiakas lastensuojelutarpeen selvittämisen ajan.[3]

Sosiaalihuollon tarpeessa olevalla henkilöllä on oikeus palvelutarpeen arviointiin, ellei sen tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Jos palvelutarve on vastikään arvioitu, eikä asiakkaan tilanne ole oleellisesti muuttunut, tai jos kyse on selvästi tilapäisestä yksittäisen palvelun tarpeesta, uuden arvion laatiminen voi olla tarpeetonta. Asiakas voi kuitenkin pyytää palvelutarpeen arviointia silloinkin, kun viranhaltija pitää sitä tarpeettomana.[4] Sosiaalihuoltolain[5] mukaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireilletulosta ja arvioinnin on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireilletulosta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia olè selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita[6].

Lastensuojeluasiassa noudatetaan samoja palvelutarpeen arvioinnin määräaikoja kuin erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen kohdalla.[7] Lastensuojeluasian vireilletulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Lastensuojelulaissa säädetään lisäksi, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee pyytää kunnilta tai kuntayhtymiltä kaksi kertaa kalenterivuodessa määräaikojen toteutumisen ja valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.[8] THL toimittaa määräaikojen seurantaa koskevat tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirastolle valvontatehtävää varten.

Saadun palautteen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajille ei ole täysin selvää se, milloin on kyse lastensuojeluasiasta ja milloin lapsiperheiden palvelujen asiasta, kun lapsen tuen tarvetta koskeva vireilletuloasiakirja saapuu sosiaalihuoltoon. Kanta-palvelujen käyttöönotto edellyttää kuitenkin asiakirjojen sitomista palvelutehtäväkohtaisten asioiden käsittelyyn. Myös määräaikojen seurannan käytännöt ovat herättäneet kysymyksiä. Tämän ohjeen tarkoituksena on selventää asian vireilletuloon, asiakkuuden alkamiseen ja määräaikojen seurantaan liittyviä toimintatapoja lasta koskevassa sosiaalihuollon asiassa. Ohje on valmisteltu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikön, Lapset, nuoret ja perheet -yksikön sekä Tilastot ja rekisterit -yksikön yhteistyönä.

---

[1] Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 34 §.
[2] Lastensuojelulaki 417/2007, 27 §.
[3] Sosiaalihuoltolain soveltamisopas, s. 105. Julkaisuja 2017/5, sosiaali- ja terveysministeriö
[4] Sosiaalihuoltolain soveltamisopas, s. 111. Julkaisuja 2017/5, sosiaali- ja terveysministeriö
[5] Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 36 §.
[6] Lastensuojelulaki 417/2007, 26.3 §.
[7] Lastensuojelulaki 417/2007, 26.5 §.
[8] Lastensuojelulaki 417/2007, 27a §.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Tietopalvelut
Operatiivisen toiminnan ohjaus (OPER)

4.7.2018

Ohje

Asian avaaminen ja sulkeminen

Sosiaalihuollon asia tulee vireille vireillepanoasiakirjalla, useimmiten niin, että sosiaalihuoltoon saapuu hakemus, ilmoitus tai yhteydenotto. Viranomaisen suostumuksella asian voi saattaa vireille myös suullisesti[9], jolloin viranhaltija kirjaa sitä koskevat tiedot esimerkiksi asiakaskertomukseen *merkinnäksi asian vireilletulosta*. Viranhaltija voi myös saattaa asian vireille itse, jos on saanut tietää lapsen tai perheen sosiaalihuollon tarpeesta. Tällöinkin hän kirjaa vireilletuloa koskevat tiedot asiakaskertomusmerkinnäksi. Asia voi koskea lasta yksin, lasta ja hänen samassa taloudessa asuvia vanhempiaan tai myös muita perheenjäseniä. Viranhaltijan tehtävänä on harkita, ketä perheenjäseniä asia koskee.

Asia avataan aina johonkin sosiaalihuollon palvelutehtävään. Lapsiperheiden palvelujen asian käynnistäviä vireilletuloasiakikirjoja ovat lapsiperheiden palvelujen hakemus, yhteydenotto sosiaalihuollon viranomaiseen, ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta ja ennakollinen lastensuojeluilmoitus. Lisäksi asian voi käynnistää tekemällä asiakaskertomukseen *merkinnän asian vireilletulosta*. Vireilletuloasiakirja ja kaikki asian käsittelyssä sen jälkeen syntyvät asiakirjat liitetään avattuun lapsiperheiden palvelujen asiaan.

Asian käsittelyä aloitettaessa arvioidaan kiireellisen tuen tarve ja ratkaistaan se, onko syytä avata asia myös lastensuojelussa lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Lastensuojelutarpeen selvittäminen on osa laaja-alaista palvelutarpeen arviointia ja edellyttää yhteistyötä kokonaistilanteen hahmottamiseksi. Jos lastensuojelutarpeen selvittäminen sisältyy palvelutarpeen arviointiin, asia on vireillä sekä lastensuojelussa että lapsiperheiden palveluissa.

Jos asia tulee vireille lastensuojeluilmoituksella tai lastensuojeluhakemuksella, avataan aina lastensuojeluasia. Jos kyse on suullisesta hakemuksesta tai työntekijä on muutoin saanut tietää lastensuojelun tarpeesta, asian voi avata tekemällä *merkinnän asian vireilletulosta* asiakaskertomukseen. Jos lapsi ja hänen vanhempansa eivät ole ennestään sosiaalihuollon asiakkaita, avataan asia myös lapsiperheiden palveluissa kokonaisvaltaisen palvelutarpeen arvion laatimiseksi. Jos lapsi ja hänen perheensä ovat jo lapsiperheiden palvelujen asiakkaita ja palvelutarpeen arvio on laadittu, lastensuojeluasian vireilletulon seurauksena ei aina ole tarpeen arvioida palvelutarvetta uudelleen.

Jos lastensuojeluasian käsittelyssä (lastensuojelutarpeen selvittämisessä) todetaan, että lastensuojelun tarvetta ei ole, lastensuojeluasia suljetaan. Lapsiperheiden palveluissa asian käsittely jatkuu kuitenkin niin kauan, että on arvioitu perheen sosiaalipalvelujen tarve kokonaisuudessaan. Jos todetaan, että asiakasperheellä ei ole sosiaalihuollon tarvetta, suljetaan sekä lapsiperheiden palvelujen asia että lastensuojeluasia. Jos arvion tuloksena päädytään järjestämään asiakkaalle sosiaalipalveluja, vireille tulleeseen asiaan liitetään sekä palvelujen järjestämisessä että toteutuksessa syntyvät asiakastiedot.

Asiakkuuden alkaminen ja päättyminen

Kun lapsiperheiden palveluissa vireille tullutta asiaa ryhdytään käsittelemään, alkaa lapsiperheiden palvelujen asiakkuus. Jos henkilö ei ole jo valmiiksi sosiaalihuollon asiakas, tämä tarkoittaa samalla sosiaalihuollon asiakkuuden alkamista. Sosiaalihuollon asiakkuus on olemassa silloin, kun henkilöllä on voimassa asiakkuus vähintään yhdessä palvelutehtävässä. Sosiaalihuollon asiakkuus siis alkaa aina, kun lasta koskeva asia tulee vireille ja sitä ryhdytään käsittelemään, ellei asiakkuutta ole entuudestaan.

[9] Hallintolaki 434/2003, 19 §.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P O Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Kun asia tulee vireille lastensuojelussa, asian käsittelyn aloittaminen ei pääsääntöisesti aloita lastensuojelun asiakkuutta. Vain silloin, kun lapsella on kiireellisen lastensuojelun tarve, asiakkuus aloitetaan ja lapselle ryhdytään järjestämään lastensuojelun palveluja. Muutoin lastensuojelun asiakkuus alkaa vasta sitten, kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvion perusteella, että lapsen kasvuolot tai oma käyttäytyminen vaarantavat hänen kehitystään ja terveyttään, ja hän on siksi lastensuojelun palvelujen tarpeessa. Jos palvelutarpeen arvioinnissa todetaan, että lastensuojelun tarvetta ei ole, lastensuojelun asiakkuutta ei aloiteta.[10]

Koska lastensuojeluasian vireilletulon seurauksena avataan asia myös lapsiperheiden palveluissa palvelutarpeen arvioimiseksi, asian vireilletulo käynnistää lapsiperheiden palvelujen asiakkuuden ja samalla sosiaalihuollon asiakkuuden. Vaikka lastensuojeluasian avaaminen ei siis tarkoita lastensuojelun asiakkuuden alkamista, sosiaalihuollon asiakkuus alkaa vireilletulon seurauksena, ellei se ole jo voimassa asian tullessa vireille.

Määräaikojen seuranta

Lasta koskevan asian vireilletulo johtaa palvelutarpeen arviointiin, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin aloittamista ja arvion valmistumista koskevien määräaikojen laskeminen alkaa asian vireilletulosta. Vireilletulolla tarkoitetaan vireilletuloasiakirjan saapumisaikaa sosiaalihuoltoon tai viranhaltijan vireille saattaman asian kirjaushetkeä. Kiireellisen avun ja lastensuojelun tarve on arvioitava välittömästi asian tultua vireille. Ellei palvelutarpeen arvioiminen ole ilmeisen tarpeetonta, se on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä, jos kyse on lastensuojeluasiasta tai jos lapsiperheiden palveluissa vireille tullut asia koskee erityistä tukea tarvitsevaa lasta. Ensimmäiseksi arkipäiväksi lasketaan vireilletulopäivää seuraava arkipäivä [11]. Esimerkiksi maanantaina vastaanotetun vireilletuloasiakirjan käynnistämässä asiassa palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seuraavan viikon keskiviikkona, ellei välissä ole kansallisia vapaapäiviä.

Määräajan laskenta alkaa vireilletuloasiakirjan saapumisesta silloinkin, kun sen johdosta asia joudutaan avaamaan kahdessa palvelutehtävässä. Esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen saapumisajankohta ratkaisee palvelutarpeen käynnistämiseen liittyvän määräajan laskennan alkamisen, vaikka ilmoituksen johdosta avataan sekä lastensuojeluasia että palvelutarpeen arvioimiseksi myös lapsiperheiden palvelujen asia.

Palvelutarpeen arvion on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua asian vireilletulosta. Kolmen kuukauden määräaika päättyy sinä määräkuukauden päivänä, joka vastaa asian vireilletulon päivämäärää. Toisin sanoen jos asia on tullut vireille 31. päivänä, arvion on valmistuttava viimeistään 31. päivänä kolmen kuukauden kuluttua. Jos määräkuukaudessa ei ole vastaavaa päivämäärää, arvion on valmistuttava kuukauden viimeisenä päivänä[12]. Esimerkiksi marraskuun 30. päivä vireilletulleen asian johdosta laadittavan palvelutarpeen arvion on valmistuttava viimeistään helmikuun viimeisenä päivänä. Aika voi olla säädettyä pitempi ainoastaan, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa tai viivästymiselle on muu asiakkaan tarpeeseen liittyvä erityinen syy. Tällainen voi olla esimerkiksi se, että lastensuojelutarpeen selvittämisen tarve tulee esille vasta lähellä asetettua määräaikaa.

Asian vireilletulosta käynnistyvä prosessi

Tähän ohjeeseen liittyviä yksityiskohtia esitetään prosessikuvauksena liitteessä 1. Kuvassa esitetään asiankäsittelyn, asiakkuudenhallinnan ja palvelutarpeen arviointia koskevien määräaikojen seurannan

[10] Lastensuojelulaki 417/2007, 27 §.

[11] Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 150/1930, 2 §.

[12] Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 150/1930, 3 §.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Tietopalvelut
Operatiivisen toiminnan ohjaus (OPER)

4.7.2018

kannalta keskeisimmät ammattihenkilön toimenpiteet. Prosessikuva ei kata kaikkia käytännössä vastaan tulevia tilanteita. Esimerkiksi olemassa olevissa lastensuojelun asiakkuuksissa uuden asian vireilletulon käynnistämä prosessi poikkeaa tässä esitetystä. Kuvauksessa keskitytään tilanteisiin, joissa on kyse uudesta asiakkaasta ja asian vireilletulo johtaa palvelutarpeen arvioimiseen. Kuva sisältää myös esimerkin määräaikojen päivämääristä. Prosessikuvassa asian avaaminen ja asiakkuuden alkaminen on esitetty vihreällä, asian sulkeminen ja asiakkuuden päättyminen punaisella ja määräaikoja sisältävät kohdat oranssilla.

Lisätiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos antaa tarvittaessa lisätietoja ohjeen soveltamisesta.

Yksikönpäällikkö Jarmo Kärki

Erikoissuunnittelija Antero Lehmuskoski

Jakelu: Julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarjoajat
Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarjoajat
Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien valmistajat

Tiedoksi: STM: kirjaamo, Annika Parsons, Virva Juurikkala, Marjo Malja, Marja Penttilä
Kansaneläkelaitos, Kanta-palvelut: Hanne Laukkanen

Tietopalvelut, Operatiivisen toiminnan ohjaus (OPER)

4.7.2018

Liite 1: Prosessin kulku

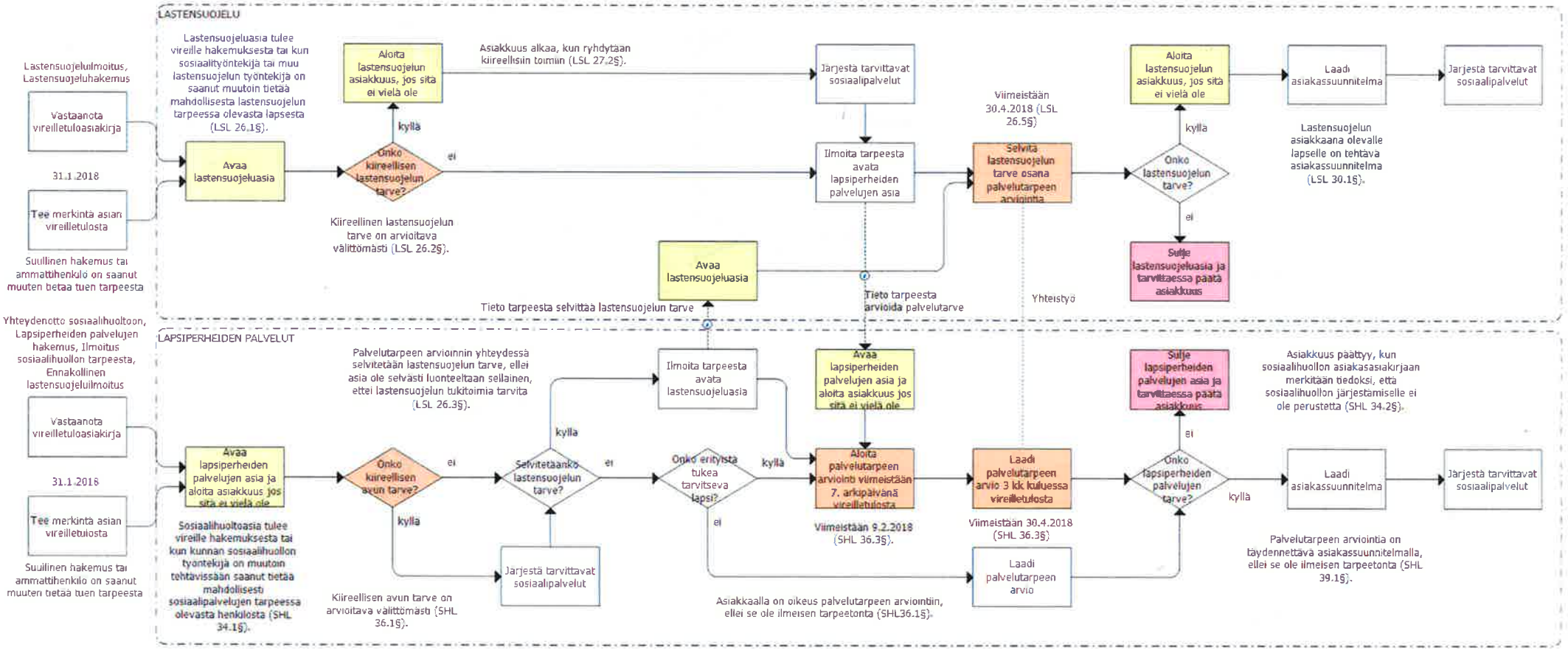

Avdelningen för informationstjänster
Enheten för styrning av den operativa verksamheten (OPER)

4.7.2018

ÄRENDEN SOM BERÖR BARN, KLIENTRELATIONER OCH TIDSFRISTER INOM SOCIALVÅRDEN

Målgrupper	Tillhandahållare av offentliga social- och hälsovårdstjänster Tillhandahållare av privata social- och hälsovårdstjänster Tillverkare av informationssystem för social- och hälsovården
Giltighetstid	Anvisningen träder i kraft genast och gäller tills vidare

Avdelningen för informationstjänster
Enheten för styrning av den operativa verksamheten (OPER)

4.7.2018

Bakgrund och motiveringar

Enligt socialvårdslagen inleds ett socialvårdsärende på ansökan eller när en arbetstagare inom kommunens socialvård annars i sitt arbete har fått kännedom om en person som eventuellt behöver socialservice. En klientrelation En klientrelation inom socialvården inleds på ansökan eller när handläggningen av ett ärende som inletts på ett annat sätt påbörjas eller när en person ges socialservice.[1] Barnskyddslagen utgör ett undantag då det gäller tidpunkten för när en klientrelation börjar, eftersom en klientrelation inom barnskyddet enligt barnskyddslagen börjar när en socialarbetare utifrån en bedömning av servicebehovet konstaterar ett behov av barnskydd, eller då brådskande åtgärder vidtas för att trygga barnets hälsa och utveckling till följd av att ett barnskyddsärende inletts eller då barnet eller barnets familj annars får barnskyddsservice eller annat stöd innan bedömningen av servicebehovet färdigställs.[2] Barnet eller barnets familj blir således inte klient inom barnskyddet ännu i det skedet när barnskyddsärendet inleds och det börjar behandlas. Enligt tillämpningsguiden för socialvårdslagen är familjen emellertid klient inom socialvården under den tid som barnskyddsbehovet utreds.[3]

En person som är i behov av socialvård har rätt att få en bedömning av servicebehovet, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning. Om servicebehovet nyligen har bedömts, och klientens situation inte i väsentliga delar har förändrats, eller om det är fråga om behovet av en klart tillfällig enskild tjänst, kan det vara onödigt att göra en ny bedömning. Klienten kan emellertid be om en bedömning av servicebehovet också i de fall när tjänsteinnehavaren anser det vara onödigt.[4] Enligt socialvårdslagen[5] ska bedömningen av servicebehovet hos ett barn som behöver särskilt stöd påbörjas senast den sjunde vardagen efter det att ärendet har inletts, och den ska bli klar senast tre månader från inledningen. I samband med bedömningen av servicebehovet utreds barnskyddsbehovet, om inte ärendet tydligt är av sådan karaktär att stödåtgärder inom barnskyddet inte behövs[6].

I barnskyddslagen följs samma tidsfrister för bedömningen av servicebehovet som för barn i behov av särskilt stöd.[7] Efter att ett barnskyddsärende har inletts ska socialarbetaren eller någon annan anställd inom barnskyddet omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd. Dessutom ska det göras en bedömning av servicebehovet enligt 36 § i socialvårdslagen, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning. I barnskyddslagen föreskrivs vidare att Institutet för hälsa och välfärd (THL) av kommunerna eller samkommunerna två gånger per kalenderår ska begära de uppgifter som är nödvändiga för uppföljningen och övervakningen av att tidsfristerna iakttas[8]. Institutet för hälsa och välfärd (THL) överlämnar de uppgifter som behövs för uppföljningen av tidsfristerna till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) för dess tillsynsuppgift.

Enligt erhållen respons är det inte fullständigt klart för tillhandahållarna av social- och hälsovårdstjänster när det är fråga om ett barnskyddsärende och när det är fråga om service för barnfamiljer, då en handling om inledande ett ärende om ett barns behov av stöd anländer till socialvården. Ibruktagningen av Kanta-tjänsterna förutsätter emellertid att handlingarna binds till behandlingen av ärenden som gäller en enskild

[1] Socialvårdslagen 1301/2014, 34 §.
[2] Barnskyddslagen 417/2007, 27 §.
[3] Tillämpningsguiden för socialvårdslagen, s. 105. Utgivare 2017/5, social- och hälsovårdsministeriet
[4] Tillämpningsguiden för socialvårdslagen, s. 111. Utgivare 2017/5, social- och hälsovårdsministeriet
[5] Socialvårdslagen 1301/2014, 36 §.
[6] Barnskyddslagen 417/2007, 27.3 §.
[7] Barnskyddslagen 417/2007, 27.5 §.
[8] Barnskyddslagen 417/2007, 27a §.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimvägen 166, Helsingfors, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, tfn/tel +358 29 524 6000

service. Även praxisen i anslutning till tidsfristerna har väckt frågor. Syftet med den här anvisningen är att reda ut förfarandena när ett ärende inleds, när en klientrelation börjar och vid uppföljningen av tidsfrister i socialvårdsärenden som gäller barn. Anvisningarna har beretts i samarbete mellan Enheten för styrning av den operativa verksamheten, Enheten för barn, unga och familjer och Enheten för statistik och register vid Institutet för hälsa och välfärd.

Avdelningen för informationstjänster
Enheten för styrning av den operativa verksamheten (OPER)

4.7.2018

Anvisning

Öppnande och avslutande av ett ärende

Ett ärende inom socialvården inleds med en inledande handling, ofta så att en ansökan eller en anmälan anländer till socialvården eller socialvården kontaktas. Med myndighetens godkännande kan ett ärende också inledas muntligt [9], vilket innebär att tjänsteinnehavaren antecknar uppgifterna om ärendet i t.ex. klienthandlingen *som en anteckning om att ärendet inleds*. Tjänsteinnehavaren kan också inleda ett ärende själv, om han eller hon fått veta att ett barn eller en familj har behov av socialvård. Även i det fallet antecknas uppgifterna om inledande av ett ärende i form av en anteckning i klienthandlingen. Ärendet kan också gälla enbart ett barn, barnet och de föräldrar som bor i samma hushåll eller även andra familjemedlemmar. Tjänsteinnehavaren ska överväga vilka familjemedlemmar som ärendet gäller.

Ett ärende öppnas alltid i någon av socialvårdens serviceuppgifter. Handlingar som inleder ett ärende om service för barnfamiljer är ansökan om service för barnfamiljer, ett kontakttagande till socialvårds-myndigheterna, en anmälan om behov av socialvård och en förutseende barnskyddsanmälan. Ett ärende kan också inledas genom att göra en *anteckning om inledande behandling av ärende* i klienthandlingen. Handlingen som gäller inledande av ärendet och alla handlingar som uppkommer när ärendet behandlas ansluts till det öppnade ärendet om service för barnfamiljer.

Då ett ärende tas till behandling bedöms behovet av brådskande stöd och det avgörs om det finns orsak att också inleda ett ärende för bedömning av behovet av barnskydd inom barnskyddet. Utredningen av behovet av barnskydd utgör en del av en omfattande bedömning av servicebehovet och förutsätter samarbete för att få en helhetsuppfattning. Om utredningen av behovet av barnskydd ingår i bedömningen av servicebehovet, inleds ärendet både inom barnskyddet och inom service för barnfamiljer.

Om ärendet inleds med en barnskyddsanmälan eller en barnskyddsansökan, öppnas ärendet alltid som ett barnskyddsärende. Om det är fråga om en muntlig ansökan eller arbetstagaren på annat sätt fått veta om barnskyddsbehovet, kan ärendet öppnas genom att göra *en anteckning om inledande behandling av ärende* i klienthandlingen. Om barnet och föräldrarna inte är klienter inom socialvården från tidigare, öppnas ärendet också inom service för barnfamiljer för upprättandet av en övergripande bedömning av servicebehovet. Om barnet och föräldrarna redan är klienter inom service för barnfamiljer och det har upprättats en bedömning av servicebehovet, är det inte alltid nödvändigt att bedöma servicebehovet på nytt som en följd av att ett barnskyddsärende inleds.

Om det i behandlingen av ett barnskyddsärende (i utredningen av behovet av barnskydd) konstateras att det inte finns något behov av barnskydd, stängs barnskyddsärendet. Behandlingen av ärendet inom service för barnfamiljer fortsätter så länge tills familjens behov av socialservice har bedömts i sin helhet. Om det konstateras att klientfamiljen inte har något behov av socialvård, stängs både ärendet inom service för barnfamiljer och barnskyddsärendet. Om bedömningen leder till att socialservice ordnas för klienten, ansluts till det inledda ärendet såväl de klientuppgifter som uppkommit vid ordnande av service och vid genomförandet av servicen.

Klientrelationen börjar och slutar

[9] Förvaltningslagen 434/2003, 19 §.

Klientrelation inom service för barnfamiljer uppstår när ett ärende som inletts inom service för barnfamiljer börjar behandlas. Om personen ännu inte är klient inom socialvården, innebär detta samtidigt att klientrelationen inom socialvården börjar. Klientrelation inom socialvården existerar då personen har en gällande klientrelation i minst en serviceuppgift. Klientrelation inom socialvården uppstår således alltid då ett ärende som gäller ett barn inleds och börjar behandlas, om klientrelation inte finns från tidigare.

Då ett ärende inleds inom barnskyddet, föranleder inledandet av behandling i regel inte en klientrelation inom barnskyddet. Endast i det fallet att barnet har ett brådskande behov av barnskydd, inleds en klientrelation och man börjar ordna barnskyddsservice för barnet. I övrigt inleds klientrelation inom barnskyddet först när socialarbetaren utifrån bedömning av servicebehovet konstaterat att barnets uppväxtförhållanden eller barnets beteende äventyrar dess utveckling eller hälsa, och det därför är i behov av barnskyddsservice. Om det i bedömningen av servicebehovet konstateras att det inte finns något behov av barnskydd, påbörjas ingen klientrelation inom barnskyddet.[10]

Eftersom inledande av ett barnskyddsärende alltid leder till att ärendet även öppnas inom service för barnfamiljer för bedömning av servicebehovet, uppstår som en följd av att ärendet inleds klientrelationer både inom service för barnfamiljer och inom socialvården. Fastän öppnandet av ett barnskyddsärende således inte innebär att klientrelation inom barnskyddet börjar, medför inledandet av ett ärende att klientrelationen inom socialvården börjar, såvida det inte redan existerar när ärendet inleds.

Uppföljning av tidsfrister

Inledandet av ett ärende som gäller ett barn leder till bedömning av servicebehovet, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning. Beräkningen av tidsfristerna som avser inledande av en bedömning av servicebehovet och färdigställandet av bedömningen börjar när ett ärende inleds. Med inledande avses den tidpunkt när den handling som inleder ett ärende har anlänt till socialvården eller den tidpunkt när tjänsteinnehavaren har antecknat ett ärende som inlett. Behovet av brådskande stöd och barnskydd ska bedömas genast när ett ärende inleds. Om det är uppenbart onödigt att bedöma servicebehovet, ska det påbörjas senast den sjätte vardagen, om det är fråga om ett barnskyddsärende eller om ett ärende inom servicen för barnfamiljer gäller ett barn i behov av särskilt stöd. Följande vardag efter att ärendet inletts räknas som den första vardagen[11]. I ett ärende där den handling som inlett ärendet exempelvis har mottagits på en måndag ska bedömningen av servicebehovet inledas senast onsdag följande vecka, om det inte finns nationella heldagar däremellan.

Beräkningen av tidsfristen börjar också vid den tidpunkt när handlingen för inledande av ett ärende har anlänt, då handlingen leder till att ärendet öppnas i två serviceuppgifter. Tidpunkten för när en barnskyddsanmälan anländer avgör t.ex. när tidsfristen för inledande av en bedömning av servicebehovet börjar beräknas, fastän anmälan leder till att det öppnas både ett barnskyddsärende och ett ärende inom service för barnfamiljer för bedömning av servicebehovet.

Bedömningen av servicebehovet ska färdigställas senast inom tre månader från att ärendet inletts. Tidsfristen på tre månader slutar den dag i den avsedda månaden, som motsvarar datumet för när ärendet inleddes. Med andra ord, om ett ärende inletts den 31 i en månad, ska bedömningen färdigställas senast den 31 dagen om tre månader. Om den avsedda månaden inte har ett motsvarande antal dagar, ska

[10] Barnskyddslagen 417/2007, 27 §.

[11] Lag om beräknande av laga tid 150/1930, 2 §.

bedömningen färdigställas den sista dagen i månaden[12]. En bedömning av servicebehovet för ett ärende som inletts t.ex. den 30 november ska färdigställas senast den sista februari. Tiden kan vara längre än detta endast om utredningen av ärendet av något särskilt skäl kräver en längre handläggningstid eller det finns ett annat särskilt skäl till dröjsmålet som hänger samman med klientens behov. En sådan orsak kan t.ex. vara att det blir nödvändigt att utreda behovet av barnskydd först nära den fastställda tidsfristen.

Processen till följd av att ett ärende inleds

Detaljerna i anslutning till den här anvisningen beskrivs i form av en processbeskrivning i bilaga 1. På bilden anges de viktigaste åtgärderna som den yrkesutbildade ska vidta i ärendebehandlingen, klienthanteringen och i uppföljningen av tidsfristerna för bedömningen av servicebehovet. Processbeskrivningen täcker inte alla de situationer som kan uppstå i praktiken. Då det t.ex. gäller inledandet av ett nytt ärende för en befintlig klientrelation inom barnskyddet avviker processen från det som beskrivs här. Beskrivningen fokuserar på situationer där det är fråga om en ny kund och inledandet av ett ärende leder till en bedömning av servicebehovet. Bilden innehåller också ett exempel på datumen för tidsfristerna. I processbeskrivningen har inledandet av ett ärende och en klientrelation märkts med grönt, stängning av ett ärende och avslutad klientrelation med rött och tidsfristerna med orange färg.

Mer information

- Institutet för hälsa och välfärd ger vid behov närmare upplysningar om hur anvisningarna ska tillämpas.

Enhetschef Jarmo Kärki

Specialplanerare Antero Lehmuskoski

Sändlista: Tillhandahållare av offentliga social- och hälsovårdstjänster
Tillhandahållare av privata social- och hälsovårdstjänster
Tillverkare av informationssystem för social- och hälsovården

För kännedom: SHM: registratorskontoret, Annika Parsons, Virva Juurikkala, Marjo Malja, Marja Penttilä
Folkpensionsanstalten, Kanta-tjänsterna: Hanne Laukkanen

[12] Lag om beräknande av laga tid 150/1930, 3 §.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimvägen 166, Helsingfors, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, tfn/tel +358 29 524 6000

Enheten för styrning av den operativa verksamheten (OPER) 4.7.2018
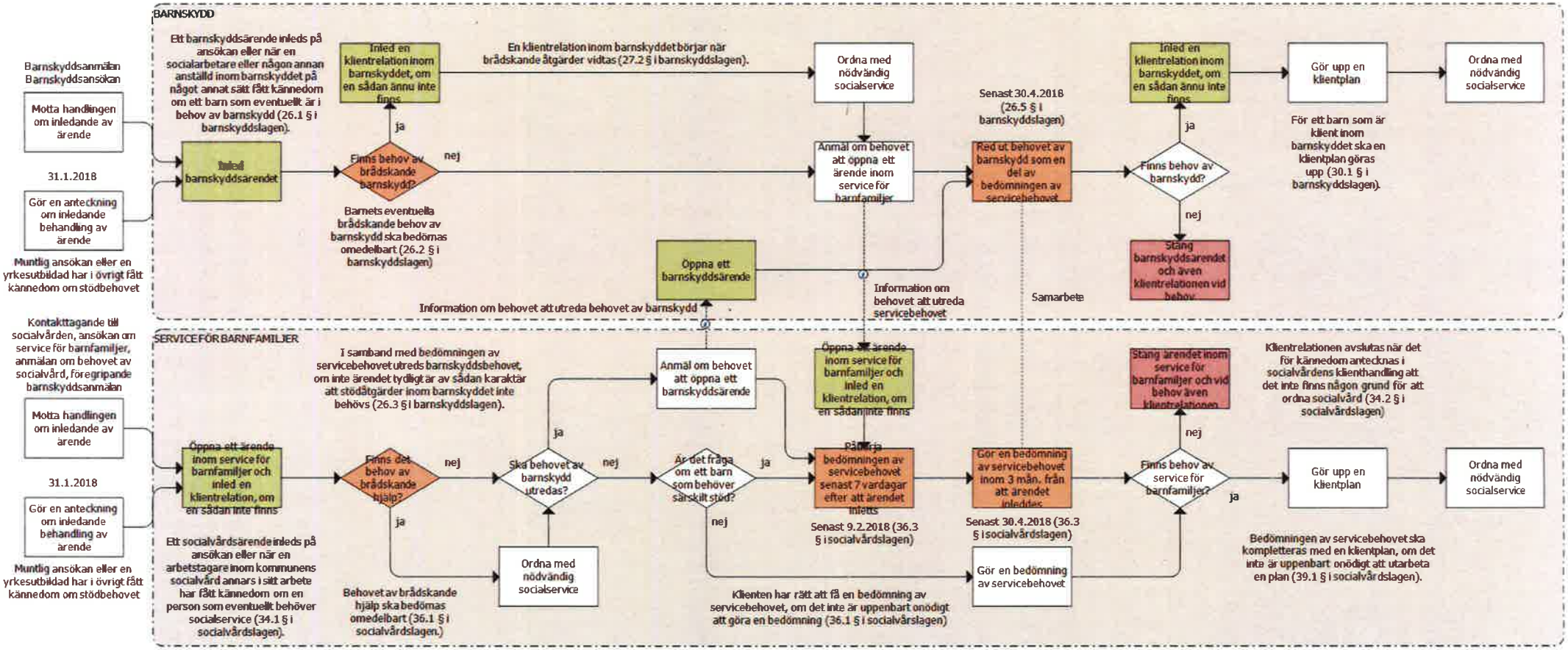
Bilaga 1: Processbeskrivning